

*Müsait
Bir Yerde*

*İnebilir
miyim?*

Karin Karakaşlı

KARİN KARAKAŞLI
MÜSAİT BİR YERDE
İNEBİLİR MİYİM?

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Doğan Kitap, 2005

Can Yayınları'nda gözden geçirilmiş 1. basım: Ağustos 2017, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Editör: Mustafa Çevikdoğan

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-3554-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750735547

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

KARİN KARAKAŞLI
MÜSAİT BİR YERDE
İNEBİLİR MİYİM?

ROMAN

♥can

Karin Karakaşlı'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Yetersiz Bakiye, 2015

Asiye Kabahat'ten Şarkılar Dinlediniz, 2016

Başka Dillerin Şarkısı, 2017

Can Kırıkları, 2017

Cumba, 2017

KARİN KARAKAŞLI, 1972'de İstanbul'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü'nün ardından Yeditepe Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü'nde yüksek lisans eğitimini tamamladı. 1998'de öykü dalında *Varlık* dergisinin Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülü'nü kazandı. *Agos* gazetesi genel yayın yönetmen yardımcısı olan ve kapanana kadar *Radikal İki*'de düzenli olarak yazan Karakaşlı'nın eserleri şunlardır: *Başka Dillerin Şarkısı* (öykü, 1999), *Can Kırıkları* (öykü, 2002), *Müsait Bir Yerde İnebilir miyim?* (roman, 2005), *Ay Denizle Buluşunca* (gençlik romanı, 2008), *Cumba* (deneme, 2009), *Türkiye'de Ermeniler: Cemaat, Birey, Yurttaş* (inceleme, Günay Göksu Özdoğan, Füsun Üstel ve Ferhat Kentel'le, 2009), *Benim Gönlüm Gümüş* (şiir, 2009), *Gece Güneşi* (çocuk kitabı, 2011), *Her Kimsen Sana* (şiir, 2012), *Dört Kozalak* (gençlik romanı, 2014), *Yetersiz Bakiye* (öykü, 2015), *İrtifa Kaybı* (şiir, 2015), *Asiye Kabahat'ten Şarkılar Dinlediniz* (anlatı, 2016).

*Lectori salutem*¹

1. (Lat.) Okuyucuya selam olsun.

“Bıraktım. Bıraktım. Hepsini, kendi ve benim dünyamı anlamaları için bıraktım. Ama hiçbiri kendi dünyalarını anlamadı. Ve bana ölümsüzlüklerin sonsuz acıları kaldı. Ya da sonsuz bağımsızlıkları. Bu kadar duyguyu nasıl taşıyacaktım? Bunca yıl taşımış, bunca büyük kentin onca büyük alanlarında bu yalnızlığımı bir destek aramıştım. Beni yaşamcıl kılmakla en büyük ölümlerin en derin acılarını bana vermemiş mi bu insan olma çabası? Ben, insan olma çabasının sürekli üstüne giden ben? Artık beni benden alsınlar.”

Tezer Özlü

Ey kapı paspasları, oyuncak silahlar, filler ve su tabancaları!
ve kırk bin ipek baskı
ve halatlar, paralı geçişler, asmaköprüler ve siz yayalar:

Benimle inin.

İlhan Berk

Kendimistan Özerk Cumhuriyeti

Kış ayazının hüküm sürdüğü o gün insan sıcağına dair hissettiği tek şey üzerine aldığı yünlü kalın hırkanın kollarına yaydığı tatlı sıcaklıktı. Kocaman sırt çantasını da omuzlarına geçirdiği anda hazırda artık hayata. Tüm olacaklara.

Öyle sanıyordu.

Denize doğru inen yoldan aşağı bıraktı kendisini. Akıp gidiyordu adımları belli belirsiz değdikleri zemin boyu. Kimi zaman tabanına batan taşlardan, yerden kalan tozdan, içine cup diye batıverdiği bir su birikintisinden anlıyordu ne kadar uzun süredir yollarda olduğunu. Artık saate hiç bakmıyordu. Saat, zamanı ölçebilen son şey bile değildi.

Ölçü birimlerini kendisine göre değiştirmişti. Bir “önce ile sonra” yaratan anları saklı tutuyordu içinde. Birbirini yineleyen günleri kaale almıyor ama güneşin günlük oyunlarını, kimi geceler hiç ortalıkta gözükmeyen, kimi gece de türlü çeşit şekle bürünen nazlı ayı mutlaka selamlıyordu. Mevsim dönümleri içinse şehrin dokusuna sızmış doğanın izinden gidiyordu. Mısır kestaneye dönüşmüştü, lodos poyraza. Mevsimlerden üşüme mevsimiydi artık. Gerçi o mevsimsiz üşürdü ama bugün ilk kez rüzgârın serinliğinden ürperince, “İşte geldi,” demişti

kendi kendine ve hışırdayan yapraklarla birlikte için için selamlamıştı ayazın hükümdarı kışı.

Binlerce yıldır varlığını sürdüren bir şehir bir anda değişir mi? Değişmişti işte. Sokaklarında deli gibi yürüdüğü İstanbul, doğduğu, iliklerinde hissettiği yer değildi ne zamandır. Etkileyici manzarası ve tezatlarıyla çarpıcı bir tiyatro sahnesini andırıyordu daha çok. “Çünkü ben kendimi artık hayatın içinde hissetmiyorum,” diye itiraf etti. Tam da bu itirafından dolayı seyircisiydi artık hayatın. Dışında kalmıştı.

Herhangi bir gündü aslında. Görünüşte hiçbir şey olmamıştı. Hele de gerçekten bir şeyleri noktaladığı zamanlarla kıyaslandığında bugünü unutulmaz kılan hiçbir özellik yoktu. Ama işte tuhaf bir içgüdüyle biliyordu miladı olduğunu. “Bu böyle gitmez” gerçeğini kabullenmiş, her tür reddedişten daha büyük bir isyandı. Ta iliklerinde hissediyordu.

Duran anlar vardır, zaman birimlerinin ölçemediği, kişiye özel zamanlar. Öyle bir andı. Dua gibi, iç çekiş gibi. Deprem gibi, aşk gibi. Doğum ve ölüm gibi... Görünüşte bir kapı kapatmıştı, kim bilir hayatında kaçınıcı kez. Ardından usulca çekmişti kapıyı. Her zamankinden daha hızlı bile değil. Hatta belki çok daha yavaş. Gitmişti, varacağı bir yer olmadan. Bir cuma akşamıydı. Bugünün ta kendisiydi ama zamanla arasındaki o giderek garipleşen ilişki nedeniyle bugünü de fazlasıyla uzağında hissediyordu. Sabahı ve akşamıyla bugün tek gün, aynı gün olamazdı. Sanki tüm yaşamının içinden yürümüştü...

24 Aralık Cuma

Geçtim erken kararan günün alacakaranlığından, kızartma balık ve patlıcan, kıymalı patates yemeği kokularından, öylesine fırlatıldıkları sokak köşelerinde uçuşan otobüs bileti ve fiş artıklarından geçtim. Torbalar hışırdadı, plastik şişeler büzüştü ayaklar altında. İnsanlar şapkalarnı iyice bir kulaklarına çekti. Atkılar, şallar havalandı rüzgârın peşi sıra. Ben hep geçtim, hepsinin ve herkesin arasından, hiçbir şey ve hiç kimse hissederek kendimi.

Çok yürüdüm hiç işim olmayan yerlerde. Hiç işim yoktu çünkü zaten dünyada. Onca meşguliyetim arasında yoktu. Anlamını yitirmiş iş, iş midir. Bir yalamı sürdürmüşlüğüm yeni bir şey değil, sadece bugün tahammülsüzlüğümün miladı oldu. Bir de farkındalığımın. Daha biraz öncesine kadar ben de bu insanlar gibi en sevilen işgününü bitirerek hafta sonu tatiline girmeyi bekliyordum. Bir anda oldu. Hem çok uzun zaman içinde hem de bir anda. Tüm o insanları benden ayrı bir boyutta, yorgun ama rahatlamış yüz ifadeleriyle evlerine ya da sevdikleriyle dışarıda bir akşam yemeğine giderken gördüğümde ama benim gidecek bir yerim yokmuş gibi hissettiğimde. Hat kopmuştu bir kere.

Telin yuvasından çıkış sesini duyduğuma yemin ede-

bilirim. Göğsümdede saplı bir ağrı, nefes darlığı ve beynimde kopan bir teldi idrak. Çaresiz kabullendim bu kanırtıcı berraklık hissini.

Ve işte artık her şey, inkâr edemeyeceğim gerçekliğiyle karşımdaydı.

Çalıştığım şirketin floresan ışıkları daha bir çiğ, çalışanların “merhaba canım”ları daha bir yapay göründü. Her şey “en” haline vardı olumsuzluğunda. Oysa sıradan bir cumaydı işte, ne daha kötü ne daha iyi. Patronumun yanına vardım. Şaşırıldı, öyle olur olmaz bahanelerle rahatsız etmeyeceğimi bilir. Babacan da bir adamdır, mesleğin duayenlerinden. Saçını da sakalını da sektörde ağartanlardan. Ne mutlu ona, reklam dünyası onun için bir tutku. Öyle de olmalı zaten. Yaptığım işlerden hep memnun kaldı ama reklamın benim gerçeğim olmadığını da bildi.

Sahi ben ne olmak isterdim? Asıl isteğimin ne olduğunu unutacak kadar uzun zaman geçti. Çocukluğumdan beri kitaplara aitim ben. Hep okumayı istediğim, bir benim yazabileceğime inandığım kitapları yazacaktım. Hele de şiir... Şiir gibi yaşayacak, şiir gibi yazacaktım. Tım tım...

“Önümüzdeki hafta için sizden izin rica ediyorum,” dedim. Patronum sıkıntıyla sakalını swazladı. “İyi de güzelim, tam yılbaşı arifesi. Biliyorsun bizim tanıtım işlerinin en yoğun olduğu dönem,” dedi.

Tuhaflik bende, biliyorum ama değişemiyorum işte. Böyle zamanlarda talebini gerekçelendirmek, bir haklılık zeminine oturtmak, ısrarcı olmak gerekiyor. Tüm istekler için geçerli bu. Gel gör ki yapamıyorum ben. İsteme özürliyüm. Güçbela cümlemi kuruyorum artık kolaysa biri daha bana tekrar ettirsin. Bu huyumu en yakınım bir-iki insan bilir, diğerleri için “demek ki o kadar da istemiyormuş”tan ibaret kalırım. Hem sonra bir bahanem yok. “Devam edemiyorum, durmam lazım,” denmez ki. Bir tatil planından bahsetmek gerekir. Yok öyle bir planım. Susuyorum o yüzden ve sadece

gözlerinin içine bakıyorum. Bir anda ifadesi değişiyor. "Tamam kızım, git," diyor, "ama bak iyi dinlenmiş döneceksin. Gözündeki ışığı geri isterim ona göre." Başımı sallıyorum uysal uysal. Söz verdirir gibi, "Haftaya cuma burada olacaksın," diyor. Burada olacağım. "Kendine de mukayyet ol."

Mukayyet olacak ne kendim kaldı ki? Her şeyin bir zamanı var, derler. Genelde sabırlı olunmasına, doğru ânın beklenmesine yönelik bir deyiştir bu. Ama tersi de geçerli: Her şeyin, daha fazla gecikmeden, olması gereken bir zamanı da var. Ancak o zaman içinde gerçekleştiğinde anlam taşıyan bir zaman...

Üniversite yıllarımdı, algılarımın bilendiği yıllar. Basmadılar yazdıklarımı. Bir-iki dergide görüldüğüyle kaldı, "edebiyata meraklıyım" düzeyinde. Sindiremedim. Edebiyata meraklı değil, sevdalıydım. Parayla onarmaya kalktım örselenmiş yanımı. İşim oldu, reklam dünyası yaratıcılığı sever. "Tam yeteneğine göre bir iş buldun," dediler. Ama işte yarattıklarım benden talep edilenlerdi. Yatkinliğim var diye kitap tanıtımlarını, yazarların, çevirmenlerin basın toplantılarını da bana verdiler hep. Nezih ortamlarda halkla ilişkiler yürüttüm, kendimle bir ilişkiğim kalmayana dek yürüttüm. Yüzeyim daha bir cilalandı, kuralına göre oynar ve ama aslında hep seyreder oldum hayatı.

Yazmak, hayatı yazıyla yaratmak, benim tek gerçektim. Bir yandan onca ders kitabının anlatamadıklarını öğretiyordu edebiyat, bir yandan yüreğe ilham ve umut veriyordu. Çünkü umutsuzluğu bile yazıya dökme şansım vardı. Yazıldığında benden bağımsızlaşıyordu her şey, uçabiliyordum yüklerimi bıraktığım ve insanın hayrına dönüşürdüğüm noktada.

Derken öyle sakınımsız uçuverince kanadım kırıldı, bir türlü onaramadım. İçimde tarifsiz bir yerin açık kaldığını, uğuldadığını kimselere diyemedim. Hem sonra okul dönemi insanları bir yerlere dağılmış, iş dünyasında kim-

senin incelikli dostluklarla kaybedecek zamanı yok. Günlüğe bile yazmadım yıllarca. Yarattım ve para kazandım, şiir yerine kafiyeli sloganlar buldum. Gel gör ki, o kafiyeli sloganları bula bula içimdeki sesi yitirdim. Onu yitirdim dememek için çok meşgulüm dedim.

Yarattım dediğim şeylerin hepsi sipariş üzerine, parası ödenerek ortaya çıkarılmış mal ve ürünlerden ibaretti. Bu işi meslek edinmiş, manevi tatminle yapanların yanında ben yalnızca bir yalandan ibarettim. Başarılı oldukça daha da komikleştim.

En önemli anlar sahneler halinde ve sanki seslendirme yapılmış gibi tuhaf bir belirginlikle öne çıkan seslerle, sözlerle kalıyor insanda. Öyle bir sahne vardı bu reklam işinden çok önce. Henüz paylaşmaya cesaretim ve çocuk masumiyetimin varken... "Genelde kendisine şiir yazılmayan kadınlar şiir yazar," demişti editör bozuntusu. Güya şakaydı ama ben gülememiştim. Çok da gençtim, gafil avlanmışım. Dosyayı bırakmadım, çıkışta çöpe attım.

Hayat devam ediyordu işte, söyleyecek bir şeyim kalmayacak kadar yavanlaştığımı itiraf etmeden akveriyordu. Görece başarılarımın ışığında parıldıyordum ışıl ışıl. Sonra bir gün o geldi, karanlığıma dokundu...

Karanlık basmıştı ve evde değildi adı hâlâ cuma olan günün gecesinde. 24 Aralık Cuma dedi kendi kendine. Noel... Avrupa'da olmayı, Noel döneminin ışıltısını yaşamayı istedi birden. Nasıl da farklıydı kim bilir oralar şu an. Kendinden kaçmak adına kendisine kendisini hiç unutturmayan şu İstanbul'a taban tabana zıt bir yerlerde olmaya ihtiyaç duyuyordu. Sakladığı Noel kartları geldi aklına. Çocukluğundan beri uzun pamuk sakallı yumuşacık bakışlı Noel Baba'nın çocuklara hediye dağıttığı anları resmeden rengârenk kartlar biriktirirdi. Dünyanın geneline mal olmuş azizleri, melekleri dinler üstü bir konumda görmüştü hep. O zamanlar, inancı düşünmez;

yalnızca inanırken daha da içten dua edebileceğini düşündü sanki. Hırkasına daha bir sıkı sarıldı.

Bacakları yorgunluktan titreyince Sultanahmet'in açık hava mekânlarından birine oturdu. Sanki her gece buraya gelirmiş gibi bir rahatlıkla kuruldu hem de masaya. Votka istedi, biraz da çerez. En son ne zaman votka içtiğini hatırlamaya çalıştı. Sonra vazgeçti; hatırlamaktan da neden bunları yaptığını anlamaya çalışmaktan da vazgeçti. Barda turist olduğu belli bir adam kendisine bakıyordu kaçamak anlarda. Bir-iki göz göze geldiler. Sonunda gülümsedi ve bakışıyla izin istedi adam. Başını salladı kadın, çok doğru bir şey söylenmiş de onaylarmışçasına başını salladı. Bir an sonra adam karşısındaki sandalyede yerini almıştı. Hararetle ve kendi anadilinde konuşabilmenin rahatlığıyla bir şeyler anlatmaya başladı hemen. "Bize biraz kendinizden bahseder misiniz?" bilgileri. Kadın dalgın dalgın bakıyordu o yabancı gözlere.

Çok iyi bildiğim bir yabancı dilin müziğine takıldım. Olur öyle bazen, sözcük ayıramam yalnızca sesler vardır. Sesler ve meyve suyunun içinden kendisini hissettiren votkanın sıcaklığı. Stockholm diyor, bankalardan bahsediyor, anne, baba emekli, ABD'de eğitim, çokkültürlülük, buradaki canlılık, ezan sesi ve çan... otantik kıyaslamalar, hani şu Ayasofya'nın duvarında buluşan İslam ve Hıristiyan dünyası vesaire. En sonunda susuyor, son iki sözcük havada asılı kalmış "Ya sen?"

Ya ben? Hâlâ günlerden bugüncü. Çıktım ve bir taksiye el ettim. Taksiye el ettiğimi de araba önümde durunca fark ettim.

Çok tuhaf bir his: Sanki kendimi saniye farkıyla geriden izliyordum. Önden gidene teslim oldum.

Ne anlatayım böyle bir günde bu yabancıya. Çevremi seyrediyorum uzun uzun. Her yan mutlu turistlerle dolu. Şehre, içindeki türlü çeşit hayata teğet geçenlerle... Açık ha-

vada olmayı özlemişim. Yolum az düştüğü halde gönümde ayırır yeri Sultanahmet'in, Beyazıt'ın. Neler neler yaşanmış buralarda, sonra da o bir zamanların gerçekleri geçersizlikten tarih olmuş. Böyle işte İstanbul, gerçekleri eskitiyor ya da kendi istediği nostaljilerle hatırlamayı tercih ediyor geçmiş. Bir nevi seçmece mazi durumu. Benim şu ânıma nasıl da uygun. Ben de hatırlamayı tercih ettiğim kadarıyla devam ediyorum hayata.

Yokluk kendinden sonraya bir şey bırakmazmış meğer. Artık benim için ertesi diye bir şey yok, öncesi de yok. Her gün sıfır. Sıfıra sıfır, elde var sıfır. Eklenen ya da azalan hiçbir şey yok.

Sıfır olmak güzel şey. Hâlâ bugündü. Bugünüün sabahı...Vitrinde o kolyeyi görünce dank etti kafama sıfır halim. Sıfır şeklinde bir kolye ucu, zinciri de kalınca... Sıfırı taşımak zor iş ne de olsa. Aldım, geçirdim boynuma. Yine devam ettim yoluma, vardırmayan yoluma.

Ne anlatayım böyle bir günde bu yabancıya. Kolyemi elliyor, "Güzelmış," diyor gülümseyerek. Ona göre her şey güzel.

Konuşmamı istiyor hep. Benim sesimden Türkçe çok melodik geliyormuş kulağına. Ama çok uzun süre sustum ve daha yeni düştüm yola. Hiçbir dilin sözcüğüne dönüştüremiyorum içimdeki girdabı. "İyisi mi ben sana bir şiir okuyayım," diyorum o yüzden. Onun itiraz edeceği hiçbir şey yok. İtiraz, aidiyet ve samimiyet gerektirir. Ne güzel böyle birbirine ilişemeyecek denli yabancı olmak. Sigaraya uzantıyorum. Yakıyor hemen. Dumanlara savuruyorum dizeleri:

İki kalp arasında en kısa yol:
Birbirine uzanmış ve zaman zaman
Ancak parmak uçlarıyla değebilen
İki kol.

Merdivenlerin oraya koşuyorum,
Beklemek gövde kazanması zamanın;
Çok erken gelmişim seni bulamıyorum,
Bir şeyin provası yapıyor sanki.

Kuşlar toplanmışlar göçüyorlar
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni. (1)

Eşdeğeriyle yan yana yürürken
Cehennem sokağında birey olmak,
Ve en inceldikten sonra
İlkel sözcüklerle konuşmak seninle.

Saat beş nalburları pencerelerden
Madeni paralar gösteriyorlar,
Yalnızlığı soruyorlar, yalnızlık,
Bir ovanın düz oluşu gibi bir şey.

Hiçbir şeyim yok akıp giden sokaktan başka
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni. (2)

Sen konuştukça bize dair anlattığın hayaller, bir çocuğun şişirdiği sabun köpüğü gibi rengârenk harelerle belirir, sonra da sönüp giderdi. O harelerin içine kattığım için kendimi, söndüklerinde ben de patlamış oldum boşluğa. Kimse seni hayallerinden dolayı suçlayamaz ama bunlar gerçeğe dönüşme umudu olan planlar değil de daha ziyade bir çocuğun kendi kendine sayıklamaları gibiydi. Kim bir çocuğun hayalini kurduğunu, bir kendisinin gördüğü hayat olasılığına yalan diyebilir. Ama işte bazı düşler yaşanmak için değil, yalnızca hayalini kurmak içindir. Ben gerçek olur sandım. Her dediğini Tanrı kelamı, her yaptığını mucize bildim. Keşke başka türlü sevseydim seni. O zaman da ben, ben olmazdım ama değil mi, haklısın. Ne diyeyim, "keşke" dünyanın en aptal sözcüğüdür zaten. Boş ver bırak uçuşun, gitsin.

“Müsait bir yerde inebilir miyim?” dedim şoföre. Severim ben bu sözü. Zamanın kısıcılığına direnmiş ender tabirlerdendir. “Uygun bir yerde...” versiyonu tutmadı. Genç kuşaklar bile hâlâ müsait bir yerde iner.

Tevekkül belirtir bu sesleniş. Kesin bir yer söylemezsin de orta bir noktada buluşursun sürücüyle ve hiç bilemeden oranın senin için gerçekten müsait olup olmadığını, inersin. İndim müsait bir yer olan evimin önünde. Bir sokak köşesinde sabahlamak daha gerçek olacakken belki de.

Yurtsuzum artık evimin içinde bile.

Okuyan herkesin, içinde kendinden bir parça bulduğu öyküleriyle beğeni toplayan Karin Karakaşlı'nın ilk romanı *Müsait Bir Yerde İnebilir miyim?* sevginin, ayrılığın ve yalnızlığın, sayfalarına oya gibi işlendiği, etkileyici bir eser.

